

Тематичний напрям № 5

• Професійна (професійно-технічна) освіта

УДК 371.134

ПЕРІОДИ СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ НА МИКОЛАЇВЩИНІ

Комісарова Людмила Олексіївна,

заступник директора департаменту освіти і науки Миколаївської обласної державної адміністрації – начальник управління професійної (професійно-технічної), вищої освіти, науки та кадрового забезпечення

Історія розвитку суспільства – це історія розвитку виробництва, способів виробництва, які змінювалися упродовж століть, де головним і безпосереднім виконавцем була людина та її трудова діяльність. Кожна суспільна формація в своєму розвитку визначає і створює свої джерела поповнення робочої сили і пред'являє свої вимоги до підготовки робочих кадрів. На кожному відрізку історії це здійснювалося різними способами.

Розглядаючи історію розвитку та становлення системи професійно-технічної освіти на Миколаївщині, багато істориків-дослідників схиляються до того, що її можна поділити на три великі періоди:

I період 1917 - 1940рр. - перебудова старої ремісничої школи, формування системи професійно-технічної освіти.

II період 1940 – 1958 рр. - створення шкіл та училищ трудових резервів.

III період 1959 – 1991 рр. - створення єдиного типу профтехшколи – сільських і міських ПТНЗ, перехід їх на базу школи.

Загальновідомо, що матеріали архівів України є одним із найважливіших джерел для вивчення історичних засад педагогічного краєзнавства. Переважна більшість документів щодо становлення і розвитку освіти на Миколаївщині знаходиться у Державному архіві Миколаївської області, Центральному державному історичному архіві України (м. Київ) та інших архівів.

Вагоме місце для вивчення становлення і розвитку діяльності навчальних освітніх установ на Миколаївщині мають документи Державного архіву Миколаївської області. При дослідженні було виявлено, що у 1833 році

з'являються перші платні училища з трирічним терміном навчання. Для підготовки моряків було створено Миколаївську дворічну морехідну школу. 1908 року розпочали заняття ремісничі курси при Новобузькій земельній школі з трьома відділеннями: теслярським, кравецьким і швацьким. До нижчих сільськогосподарських шкіл, які працювали на Миколаївщині, належали школи вівчарів, молочного господарства, мукомелів. Наприкінці XIX століття на Миколаївщині починається розвиток приватних професійних училищ. 1896 року відкрилося приватне єврейське жіноче училище.

1 вересня 1935 року при заводі «Електромортрест» було створено школа фабрично-заводського учнівства. Її було створено на підставі наказу наркома суднобудування 1934р. Школа розпочала підготовку кваліфікованих робітників, які спеціалізувалися на електрообладнанні кораблів.

Школа фабрично-заводського учнівства (ФЗУ), це нижчий (основний) тип професійно-технічної школи в СРСР у 1920-1940 роках. Школи ФЗУ діяли при великих підприємствах для підготовки кваліфікованих робітників. Термін навчання 3-4 роки. У школу приймалася молодь 14-18 років з початковою освітою. Поряд з професійним навчанням в школі велася загальноосвітня підготовка. У 1930 - 1939 роках навчання проходило в основному на базі 7-річної школи та, через скорочення годин на загальноосвітні предмети, термін навчання знизився до 1,5 - 2 років. У 1940 році більшість шкіл ФЗУ були реформовані у школи фабрично-заводського навчання і ремісничі училища.

У 1959 - 1963 роках поряд з усіма професійно-технічними навчальними закладами системи Державних трудових резервів СРСР школи ФЗУ були перетворені в професійно-технічні училища (ПТУ) з різними термінами навчання. За час існування шкіл ФЗУ було підготовлено близько 2,5 млн кваліфікованих робітників.

У той же час повільно здійснюється підготовка кваліфікованих робітників сільськогосподарського профілю. Тільки 1935 року у Вознесенську почала діяти школа комбайнерів зернових комбайнів. А 1940 р. у Миколаєві відкриваються дві школи: ФЗУ №2 і ФЗУ №10 будівельного профілю.

У 1963 р. в області починається створення бази підготовки фахівців для сільськогосподарського виробництва, сфери послуг. Створено 4 училища сільськогосподарського профілю, де готують трактористів-машиністів сільськогосподарського виробництва, кухарів, водіїв автотранспорту, фермерів. Це Кривоозерське ПТУ № 38, Арбузинське ПТУ № 39, Єланецьке ПТУ № 40, Казанківське ПТУ № 41. У період 60 - 80рр. значно зростає мережа училищ. Створено: 1966 - Новоодеське ПТУ № 16; 1968 р. - ПТУ № 10 м. Миколаєва; 1969 р. - ПТУ № 26 м. Миколаєва; 1972 р. - ПТУ № 42 Баштанського району;

1975 р. - ПТУ № 18 м. Вознесенська; 1980 р. - ПТУ № 7 м. Миколаєва; 1987 р. - ПТУ № 2 м. Южноукраїнська.

Сильні сторони професійної освіти регіону:

- досить значний економічний потенціал регіону, відчутна потреба у кадровому забезпеченні кваліфікованими робітниками;

- визначення перспективних стратегічних напрямів розвитку економіки регіону;

- збереження стабільного контингенту здобувачів професійної і фахової передвищої освіти;

- підтримка розвитку професій для забезпечення розвитку сільського господарства регіону (тракторист-машиніст, слюсар з ремонту колісних транспортних засобів та сільськогосподарської техніки, оператор дощувальних машин), енергетики (електромонтери та електромонтажники), промисловості (професії зварювальних технологій, слюсар з механоскладальних робіт, слюсар-інструментальник, токар).

Отже, сучасний європейський освітній простір перебуває у стані динамічної перебудови, мета якої – оптимізація системи професійної освіти та пошук шляхів її вдосконалення, беручи до уваги специфіку систем освіти країн європейської спільноти. Відтак актуальним постає вивчення досвіду реформування освіти країн ЄС для української системи освіти за умов євроінтеграції.